

EXULANT

Úvodem

prvního věstníku v roce 1999 (celkově již sedmého) Vám, vážení přátelé, milí bratři a sestry, přinášíme pozdně novoroční zamýšlení našeho jednatele Karla Matějky, Jr., (studuje tento školní rok na univerzitě ve skotském Aberdeenu), nazvané

Kudy dál?

Opět nám začal kalendářní rok a opět jdeme vsítíc nové budoucnosti. Ohlížíme se za naši dosavadní minulostí, jak se zejména v posledních deseti letech kvapem měnily staré věci a hledíme vsítíc novému mléčnu, které je již skoro na dosah. Vzpomínáme, rekapitulujeme a přemítáme: "Kudy dál?" Kterou z těch mnohých cest si dál máme vybrat pro naše pozemské putování? Ježíš v kázání na hoře radí: "Vejděte těsnou branou; prostorná je brána a široká cesta, která vede do zánubry; a mnoho je těch, kdo tudy vycházejí. Těsná je brána a úzká je cesta, která vede k životu, a málo kdo ji nalézá" (Mt. 7, 13-14).

Je zvláštní, že cesta, kterou Ježíš doporučuje, kupodivu není ta, která se při každém cestování

nabízí na prvním místě, totiž cesta široká, která je obvykle přímá, snadno schůdná, dobře značená. Cesta, na které proudící davy zaručují pouhkovou bezpečnost a dobrý pocit, že se "jde určitě správným směrem, když nás je tolik". Hlavní široká cesta dozajista prochází dostatečně širokou branou, kterou se nepochybně vchází do centra města, centra dění. Možná tam ale u ní čeká nefiostný výběrčí cla, všeobecně neoblíbená postava Ježíšovy doby, který ten průchod nemite znepríjemní. Byla to asi smutná zkušenost již za Ježíšova života, že jen nemnozí přijmou pozvání.

Ježíš naopak doporučuje cestu úzkou (doslova tísníci nebo až sužující). Taková cesta nemusí být sice nezbytně obtížně průchodná, okolní krajina dokonce může poskytovat "potěchu očí a mír duše", její těsnost však přináší pouhkoví tíseň. Vzdýt na ní dlouho nemusí nikoho potkat - a když už, tak kdo ví, kdo to bude - nevidí, kam ho cesta zavede, neuhší, do čeho nevábného může za nejbližším záhybem šlápnout, ba ani nemá zdání, kdo vlastně tou cestou před ním prošel. Úzká cesta může procházet jediné úzkou branou, kterou se vstupuje do míst,

kde na člověka doléhá úzkost z neznáma. Široká a úzká brána se nacházejí na naprosto odlišných místech a jsou obrázeny posledních věcí - každá lidská cesta někde končí a život má svůj cíl. Jinými slovy, Ježíš říká: Dávejte pozor na cestu!

Cesta, kterou zvolili naši otcové, je v určité době zavedla daleko pryč od zbytku národa. Z nouze o spasení se rozhodli opustit mlouvanou vlast a jejich cesta v žádném případě nebyla přímočará nebo jistá, "vskutku museli projít mnohým utrpením, nežli vešli do Božího království" (Skutky 14, 22). Často je svírala úzkost a jisté se nejednou sami sebe a navzájem prali, zda jsou opravdu po správné cestě a zda by nebylo přece jen lepší se vrátit. Zbyla jim jen důvěra, ve které zachovali dalším generacím víru a bibli (jejich průvodce na cestě) a ve které také zesnuli. Návrat domů, do svobodné vlasti, znamenal příchod na rozcestí, kde bylo třeba se nově rozhodovat, kudy, jak a s kým dál.

Také od skončení minulého režimu se až dodnes před námi otevírá mnoho dálnic, silnic, chodníků, stezek a pěšin ubírajících se těmi nejruznějšími směry. Opět před námi stojí otázka, zda "prostě jít s davem" nebo se pozorně rozhlédnout a vydat se po cestě k životu, být by to byla cesta postranní a i kdyby oproti té široké vypadala podezřele. Třeba zrovna pokračování cesty nevidíme dál než na ten nejbližší záhyb a možná se blíží tmavé zákoutí.

Ačkoli nevíme, co nás dál potká, smíme mít důvěru, tak jako otcové, že je tu pro nás cesta Ježíšových učedníků, která je cestou, jež vede k životu, protože ji před námi prošlapal náš Spasitel a my po ní můžeme sméle kráčet.

Další úvodní poznámky

Měli jsme upřímnou snahu rozeslat tento věstník již v předvánočním době minulého roku, ale nestihli jsme to. Proto se omlouváme, že některé zprávy nejsou už úplně aktuální, přesto je považujeme za potřebné uvést.

Zavedli jsme praxi, že na mnohé Vaše dopisy odpovídáme dopisem, případně i jinými objednanými materiály, příloženými k věstníku. Zpoždění ve vydání věstníku pak znamená i zpoždění v zaslání odpovědí. Mrzí nás to tím více, že se to týká třeba i bratří v Chorvatsku.

Tento věstník, svým rozsahem zatím nejobsáhlejší (začínali jsme osmi stranami, teď jsme na dvacet), je věnován několika okruhům naší činnosti, které postupně uvádíme. Věnujte mu proto, prosíme, pečlivou pozornost, at některou důležitou informaci nepřehlédnete! Poprvé také vkládáme do našeho věstníku složenky s číslem účtu našeho sdružení, které můžete využít buď na vyhlášenou sbírku na lustr v zelovském kostele (vyhlášení sbírky je věnován samostatný odstavec) nebo pro zaslání příspěvku na činnost sdružení. Obojí je samozřejmě dobrovolné.

Ohlédnutí za konferencí v Záhřebu na Moravě

Společně pořádaná konference (spolu s CCE a BJB) se uskutečnila v sobotu 22. 8. 1998 v Záhřebu podle oznámeného programu. Měle nás překvapila nejen velká účast, ale i velmi srdečná atmosféra a moc milé přijetí. Také program byl velice pestrý, kromě úvodních a závěrečných bohoslužeb (br. J. Ondra a br. D. Stehlík) a dvou přednášek (E. Šteřtková a A. Drbal) přispěli "spojené pěvecké sbory" dobře připravenými a zejména od srdce přednesenými písněmi a řada účastníků svými vzpomínkami. Chceme proto ještě jednou všem účastníkům a zejména členům sboru, kteří pomáhali s organizací a občerstvením, upřímně poděkovat.

Přítomností se uskutečnila také třetí valná hromada našeho sdružení (50 přítomných členů).

Ve staronovém složení byl zvolen výbor sdružení: ThMgr. Pavel Smetana, synodní senior CCE, Ing. Dobroslav Stehlík, předseda BJB, ThMgr. Vlastimil Pospíšil z Brna, Ing. Alenxandř Drbal z Prahy, Doc. Karel Matějka (byl opět zvolen předsedou sdružení) z Prahy a Karel Matějka jr. z Prahy.

Náhradníky byli zvoleni Dr. Jan Bistranin z Liberce, Jana Kubáňová z Prahy a Irena Veselovská z Liberce.

Revizní komise byla zvolena ve složení Květoslava Klimešová ze Zábřeha na Moravě a Ladislav Kos z Prahy.

Valná hromada schválila zprávu výboru o činnosti sdružení, zprávu o hospodaření sdružení za rok 1997 a vzala na vědomí výrok revizní komise.

Diskuse se zaměřila na dosavadní činnost sdružení, obsah a formu informačních věštníků a naši činnost v roce 1999 (bude bližze zmíněna v dalších částech věštníku).

Týden zahraničních Čechů

Na přelomu června a července roku 1998 se u příležitosti 650. výročí založení Karlovy Univerzity uskutečnil v Praze (ve spolupráci UK a MZV ČR) Týden zahraničních Čechů. Jednání se zúčastnili zástupci českých komunit snad ze všech míst, kde Češi nyní bydlí a nějakým způsobem se organizují. Jednu ze sekcí řídil br. A. Drbal. Pozváni byli i manželé V. a M. Jelínkovi, farář ze Zelova. Viera Jelínková předsedla v rámci programu "Přítomnost a budoucnost českých komunit v zahraničí" v Cenninském paláci tento příspěvek, který byl odměněn dlohotrajícím sponáhním poleskem (je zachován autentický jazyk přednesu):

Vážené dámy a pánové,
jsme zde jako reprezentanti pobělohorských Čechů v zahraničí, konkrétně v Polsku.

Za prvé chceme vyjádřit srdečný dík této zemi za to, že přijala zpátky stovky Čechů, našich předků, když se do Československé republiky vraceli po

první světové válce. Většinou to byli mladí, velmi nadaní lidé, kteří se také zasloužili svým spolutvůrčím občáním. Po druhé světové válce vrátili se do mlouvané vlasti už ne stovky, ale tisíce Čechů žijících v Polsku. Ze Zelova, odkud pocházíme, přišlo kolem čtyř tisíc lidí. Našli zde opět pro sebe místo, i když ještě dnes se jim říká "Poláci" i "Laskaví lidé říkájí Zelováci.

Za druhé chceme vyjádřit srdečný dík české vládě, zvláště odborníkům z Ministerstva zahraničních věcí, za všechnu spolupráci, kterou s námi konají po 3 roky v rámci odboru krajanůských a nevládních vztahů (p. Janomír Pištek, p. Ivan Dubovický, p. Zdeněk Lyčka, p. Jan Lorenz).

Za třetí chceme vyjádřit z tohoto místa dík panu prezidentovi Václavu Havlovi za zájem o nás, kteří jsme v Zelově ještě dodnes, za krásnou návštěvu, kterou vykonal se svou choť mezi námi v březnu tohoto roku, za slova, která v českobratrském kostele řekl shromážděnému tam sboru.

Za čtvrté dík pro občanské sdružení EXULIANT, které existuje už 5 roků a je vedeno profesorem Karlem Matějkou. Pomáhá nám v organizování společných exulantických předsevezetí. Mám zde na mysli celosvětové sjezdy zelováků, které jsme měli v Zelově a v Praze v letech 1993 a 1996. Shromáždilo se na nich kolem tisíce lidí z celého světa (i ze starší emigrace než tato, Karel Matějka je syn exulanta ze Zelova).

V neposlední řadě je tu dík pro ty, kteří neustále setrvali ve styku s námi a našimi předky - to jest pro zde žijící Českobratrskou církev evangelickou a Bratrskou jednotu baptistů. Bratrské povzbuzování trvalo v celé minulosti a koná se i dnes (synodní senior Českobratrské církve evangelické Pavel Smetana je syn exulanta ze Zelova).

Několikrát zaznělo v tomto "Týdnu", že Čechy to není jenom národ Husa. Ano, je to pravda, ale je to také národ těch, kteří, jak říká píseň, měli za něj, měli za svobodu díve náboženskou, později i politickou. My jsme synové a dcery těch, kteří měli v XVI. a XVII. století. Ku příkladu rodokmen mého manžela zasahuje do roku 1580, kdy Pavel Jelínek byl rychtářem v Kuntě Hoř. Můj rod Smetanových pochází z Čáslavska.

Po 1740 roce naši předkové šli hledat svobodu do Pruského Slezska, kde založili Poděbrady, Velký Táborec, Husinec (teď si připomínáme 250. výročí) a jiné. Když jich tam už bylo mnoho a postupně šla netolerance a germanizace, část pokračovala zase dál. V 1802 roku 17 rodin koupilo pozemek Zelov (leží v dnešním sídletu Polska). Založili sídliště, potom město s vysokou úrovní podnikatelskou, kulturní a sociální. Na přelomu věku bylo to tam přes 5000 Čechů, 2000 Židů, 2000 Němců a 1000 Poláků. Jazykem, kterým se ve městě mluvilo, byla čeština (pro všechny národnosti). Dnes bydlí tam dvanáctá (1) generace takových Čechů, jako

jsite vy zle. Společnost ta jednak žije spolu skrz život v ústavě, a to jedinečně, za co se možná má zkusit dát hrda a stávkou, za jediný Domov, který je věčný.

Velkým snem exulantů pro víru, žijících dosud v Polsku, Ukrajině a dalších východních zemích, je získat v Praze Český dům, aby Cechové, žijící v zahraničí, tam měli příležitost k návštěvě staré vlasti a setkávání se se sebou a s lidmi této země.

Evropská unie a současně pokusy sjednocování státní a národních poukazují na to, zač už líti z Poděbrad a J.A. Komenského bojovat, i když myslí především na věčnou budoucnost.

Dny věčnější a dnešní chceme uchovat v paměti a proto budujeme Muzeum reformace a Českých bratří v půdním prostoru kostela, ve kterém se odehrával duchovní život našich otců a matek.

Osudy emigrantů jsou těžké i tehdy, když zapustí kořeny v nové vlasti a stanou se jejími úspěšnými občany. V srdcích zůstává touha po starém domově a nikdy nevyminá hluboké vnitřní rozštěpení. Tato konference se zabývala vnější emigrací. Zatím jsme však ještě nehovořili o jiné emigraci, která je mnohem osudnější a která je útlém mnoha lidí, kteří ani svůj domov nemuseli opustit. Bible nám říká, že nevěra a hřích člověka nás vzdaluje od věčného domova v blízkosti Boží. To je důvod, proč tolik lidí nedochází pokoje a žijí jako bezdomovci v tomto světě.

Naši dávní otcové a matky nás však naučili, že člověk skrz Krista se znovu stává dítětem Božím a smí se vrátit do domova, který jako marnotratný syn opustil. Byla to tato víra, která jim dala sílu k radostnému životu, i v daleké cizině připomínali si věčně apoštolovo ujištění: „nejsme již tedy cizinci a přistěhovalci, máme právo Božeho lidu a patříme k Boží rodině“ (Ef. 2, 19).

A kdyby někoho zajímala naše práce při budování muzea Českých bratří v zahraničí, rádi jim o tom podáme obšírnou zprávu. Současně jsme hotovi vyprávět o činnosti našeho sboru a českého spolku v Zelově a v Husinci. Z 10 evangelických reformovaných sborů nyní pracujících v Polsku jich 9 má původ u českých bratří.

V září 98 jsme byli v Zelově

V loňském roce si Evangelicko - Reformovaný, původně český sbor připomenul 195. výročí svého založení. Při této příležitosti byla uspořádána v sobotu 5.9. a v neděli 6.9. slavnost, na které byli i účastníci zájezdu našeho sdružení. Měli jsme možnost vyprávět pouze jeden autobus, i tak však bylo setkání velice srdečné a přátelské, plně vzpomínka a různých zajímavých akcí. V sobotu byla za účasti pana velvyslance České republiky v Polsku Ing. K. Šindla otevřena výstava dobových fotografií a zpřístupněna k prohlídce stavebně dokončovaná část muzea, připomí-

nající historii Zelova, Českých bratří na území Polska i evangelického sboru. Přítomni byli i další hosté, a to nejen z Polska.

Velmi zajímavá byla informace br. faráře M. Jelínka ze Zelova, že se mu zpočátku zdálo, jakoby se snad všichni osýchlali příněstí a poskytnout fotografie pro výstavu. Pak ale došlo k náhlé změně a fotografií bylo tolik, že nevystavených fotografií zůstal plný kufr. Na řadě fotografií bylo hodně lidí a zajímavých tváří, o kterých se již nevědělo, kdo to jsou, u některých zajímavých fotografií se dokonce nevědělo, z které doby přesně pocházejí, případně při jaké příležitosti byly pořízeny. Proto zelovští vítěně pořídit od mnoha fotografií zveřejněné kopie a účastníci setkání měli možnost na těchto kopiích pojmenovávat své známé, případně doplnit, z které doby fotografie pocházejí. Tady je dobré zmínit, že i mezi našimi účastníky zájezdu jsme měli v této oblasti skutečné experty, kteří identifikovali třeba celou třetinu spolužáků nebo spolukonfirmantů či pěvecký sbor.

V sobotu večer jsme společně nejen vzpomínali, ale myslili i na aktuálnost odkazu našich otců a matek i budoucnost naší práce. Setkání bylo zakončeno v neděli 6.9. společnými bohoslužbami s Večeří Páně, při kterých kázal synodní senior ČCE br. Pavel Smetana.

Rovněž jsme se dohodli, že příští velké setkání "3. Světový sjezd Zelováků" se uskuteční v

roce 2002, u příležitosti 200. výročí zakoupení Zelova českými a moravskými exulanty. V této době by mělo být slavnostně otevřeno i muzeum, věříme, že již plně exponátů a dokumentů.

Díky tedy zelovskému sboru za již tradiční milé přijetí i černošským za organizační zajištění zájezdu, jehož vedoucím byl Radim Semerádt z Plzně.

Muzeum v Zelově je stavebně prakticky dokončeno

Zelovské muzeum je budováno za významné finanční pomoci českého státu a pod záštitou prezidenta české republiky pana Václava Havla. Ohromné množství práce však zajišťuje i polská strana, především pak zelovský sbor.

Kromě odvětvání a zpevnění celé stavby, o kterých jsme již informovali, byl zásadním způsobem upraven přístup do věže a zejména celá "zakřísťte". V ní bude hlavní vchod do muzea, zatímco věžní prostor byl určen jako "nouzový východ". Nově upravený prostor muzea je vybaven i potřebnou technikou, zajišťující požární ochranu a bezpečnostní zajištění.

Stavební dispozice kostela s muzeem je zřejmá z náčrtu, který dáváme na střední dvoustranu tohoto věstníku. Předpokládáme, že potěší všechny "pamětníky".

Myšlenka vybudovat právě v zelovském kostele muzeum připomínající český a moravský poob-

lohorský evangelický exil, prakticky ideálně splňuje všechny potřebné náležitosti. Jenom pro připomenutí:

- skutečně je zde co dokumentovat, jedná se o historicky významné a často jedinečné události a životní příběhy,
- dokumentace je již nanejvýš potřebná a časově naléhavá, protože hrozí nevrátné ztráty,
- pro muzeum se našel vhodný prosor, který je přímo dějinně neodmyslitelně s dokumentováním úlohou spojený,
- pro muzeum byly získány značné finanční prostředky, a to převážně ze země, jejíž synové (naši otcové) právě zde nacházeli svobodu vyznání i možnost dlouhodobě svobodně žít,
- našla se skupina lidí zapálených pro věc a ochotných velice obětavě a tvrdějším způsobem pracovat (projekční, historici, řemeslníci, vytvárníci, organizátoři).

Proto s vědeckostí tuto skutečnost přijímáme, jako konkrétní projev Božího působení.

Muzeum je tedy prakticky zde a o něčem vypovídá, něco tu jakoby našeptává, něčím snad až zneklidňuje. Je či bude skutečně:

- o svobodě víry a svědomí?
- o statečnosti, obětování všeho až do hrdel a statků?

Přá se nás, klade i nám otázku co my, potomci, dědicové?

A tak i když muzeum něco zachycujeme, fixujeme a to často nepřesně, ne úplně, určité muzeum nekončíme. Je zde přítomnost, zelovský sbor a jeho široká zakotvenost, zázemí v České

republice. Ale je i zde budoucnost, vždy aktuální odkaz svobody, tolerance, vzájemného respektování a pochopení. Proto jsme také zde a proto i tato práce.

V souvislosti s budováním a přípravou otevření muzea je připraven i propagační plakát a zejména "katalog", který uvádí řadu příspěvků (mj. i E. Štěrkové, P. Smetany, K. Matějky) i pozoruhodných fotografií a dobových obrázků. Kniha nazvaná Včera, dnes, a ... vychází v polštině a její vydání je významně dotováno polským ministerstvem kultury.

V katalogu (o možnosti jeho získání budeme informovat příště) bude uveden i dopis prezidenta Václava Havla, kterým potvrzuje převzetí zášitky nad budováním muzea a jehož text teď uvádíme.

Dopis prezidenta V. Havla

Vážení přátelé,

velmi rád vzpomínám na své setkání s občany Zelova a svou návštěvu vašeho nově vznikajícího muzea v březnu tohoto roku, kdy jsem společně se svou manželkou měl tu čest vykonat státní návštěvu Polské republiky. Jsem opravdu velice šťasten, že jsem měl tehdy možnost se s vámi setkat a pohovořit s vámi.

Znova bych vás chtěl co nejstředněji pozdravit a především bych chtěl vyjádřit jménem svým i jménem svých spolupracovníků obdiv k tomu, jak jste dokázali uchovávat vlastní tradice, vlastní jazyk, vlastní náboženství a to, jak tyto hodnoty i nadále rozvíjíte.

S potěšením přebírám zášitku nad vaším muzeem a věřím, že vaše činnost zde prohloubí nejen znalosti a vědomosti o působení našich krajanů v této části Polska, ale přispěje i k dalšímu vzájemnému rozvoji vztahů mezi občany našich zemí.

Srdečně vás zdravím

V Praze 10.9.1998 Václav Havel

Vyhlášíme sbírku na lustr v zelovském kostele

I přes štedré dotace a úsporná řešení, opírající se o pilné a všestranné pracovní zázemí zelovského sboru, nestačí shromážděné finance pokrýt všechny náklady. Proto jsme se jako výbor sdružení EXULANT rozhodli tímto vyhlásit sbírku, jejíž výnos bude určen na elektrický lustr v zelovském kostele. Krásný dobový křišťálový (přívodně pouze pro svíčky) lustr byl již kompletně opraven a upraven a těsně před loňskými vánocemi převezen do Polska a v kostele nainstalován. Nesporně patří k jeho nepřehlédnutelným ozdobám. Kompletní opravu lustru provedla česká Preciosa, její cena (včetně daně z přidané hodnoty) dosáhla 83 tis. Kč.

Vkládáme proto do tohoto věstníku složenku (poštovní poukážku), pomocí které můžete podle svých možností přispět, a to buď účelově přímo na lustr nebo obecně na činnost sdružení. Pokud svůj příspěvek dáváte výhradně na lustr, doplňte na složenke do kolonky "variabilní symbol" číslici 83. Pokud platbu uskutečníte v

některé pobočce České spořitelny a.s., není nutné platit "poštovné". Příspěvky lze zaslat i bez složenek, a to klasicky pomocí bankovního převodu určené částky na účet sdružení Česká spořitelna a.s., Lodžská 598, Praha 8, č.účet: 2045154-088/0800.

Vítáme i platby ze zahraničí. Máme ověřeno, že se dostanou na správné místo. Zvlášť však upozorňujeme, abyste v zahraničí neopomenuli uvádit za číslem našeho účtu kód České spořitelny, tj. /0800. Za Vaši obětavost děkujeme a o výsledcích sbírky Vás budeme podrobně informovat. Očekáváme, že i tento "symbol světa" nás bude nadále spojovat.

Znova pak připomínáme, že členské příspěvky našeho sdružení EXULANT jsou i nadále dobrovolné. Všem Vám, kteří jste na činnost sdružení přispěli (poštou, převodem, v hotovosti, v Záhřebu na Mor. v Zelové apod.), upřímně děkujeme.

Čeští vyhnanci před 450 lety

V loňském roce (1998) uplynulo již 450 let od první české evangelické náboženské emigrace. Blíže ji nyní připomíná příspěvek od Dr. E. Štěrkové.

Své střetnutí s českými nekatolíky v době Smalkadské války využil habsburský panovník k upevnění absolutismu. Hleděl pokorit města a odbojnou šlechtu. Trnem v oku mu byla malá, ale stále větší významu nabývající jednotu bratrská, která už v

předcházejícím století vzbou
vlastních kněží zprejtrhala veškeré
svazky s Římem. Posílen císařo-
vým i svým vířivstvím ve válce
proti německým protestantským
stavům, účtoval s Cechy. Měl
policeno především na stanky
českých páni hlásících se k
Jednotě bratrské. Arnošt Krajičir si
mohl podřízet Mladou Boleslav,
ale Brandýs nad Labem mu byl
zabrán. Bohuš Koska musel kráti
vydal Litomyšl, Adam z Vartem-
berka Rohovec i s Turnovem.
Rada bratrských sborů se
najednou octla bez ochrany, přímo
v ruce králové.

V říjnu 1547 obnovil český
král Ferdinand svatojanský
mandát z roku 1508, který zaka-
zoval šíření bratrských spisů i
působnost bratrských kněží.
Posízeny byly všechny bratrské
sbory, především pak ty, které
byly v bezprostřední moci
králové. Bratrské sbory na
královských statcích byly zavěny.
Bratři kněží se museli skrývat,
členové Jednoty se měli připojit k
církvi, podobojí nebo ke katolí-
kům. Bratři se snažili vysvětlit, že
s povstáním proti habsburskému
králi nemají nic společného. Z
Brandýsa n. L. podali u arciknížete
v tom smyslu svou žádost o tole-
ranci. Následkem bylo uvezení
13 Bratří. Jan Černý, skývající se
správce brandýského sboru, se
snažil povzbuzovat a posilovat
členy svého sboru alespoň písem-
ně. Samozřejmě usilovali o změnu
situace také starší Jednoty v čele s
biskupem Janem Augustou. Sešli
se v Mladé Boleslavi, napsali

bratrským sborům výzvu k modli-
bám a pokání. Pro krále a císaře
sestavili suplikaci, ve které
popírali svou účast na vzpouře i
nadšení z pikarství a kacířství.
Suplikaci nesl do Augspurku, kde
se právě konal sněm, bratr Jan
Gyrk, Němec původem ze slez-
ského Sřetelna. Jan Gyrk však byl
7. ledna 1548 v Augspurku lhos-
tejně odbyt poukazáním na planý
mandát proti Bratřím. Několik dní
nato (20. ledna) byl do Prahy vyp-
raven další mandát proti Bratřím.
Gyrk byl po svém návratu zatčen
a vyslýchán. V dubnu byl Jan
Augusta se svým písařem Jaku-
bem Bilkem v litomyšlských lesích
vlákn do léčky, byl zatčen,
mučen a pak 16 let vězněn.

Koncem dubna a počátkem
května 1548 jezdili královští
komisaři po zabraných statcích a
starali se o prosrzení králových
nařízení. 4. května byl vydán další
mandát proti Bratřím. Podání,
kteří se hlásili k Jednotě bratrské,
byli vyzváni, aby se přizpůsobili
církvi katolické, či podobojí, nebo
aby do šesti neděl opustili zemi. V
Turnově bylo hned příštího dne
zjištěno 60 poddaných, kteří se
nechtěli podrobit. Jejich bratrský
kněz Jiřík Izrael byl zatčen a
poslán do Prahy. Vě zvezení se
sešel s jedním starým kazatelem
novokřtěnců z Hlohova. Novo-
křtenci byli v podobné svízelné
situaci jako Bratři, ačkoli jim
účast na povstání nemohla být
kladena za vinu.
Mnozí z posížených Bratří
doufali, že se poměry uklidní a že
se od nich nebude žádat víc, než

formální příslušnost k církvi
podobojí. Jini však odmítli
přizpůsobit se ze strachu před
svodem k převárcce a lži, ze
strachu před hříchem. Volili raději
vyhnanství. Rozhodli se odejít do
Pruska, kde měli naději, že budou
trpěni. V rychlosti vyslali Jana
Gyryka a Adama Šurma, aby
vyjednali svobodný průchod
Polskem a přijetí v Prusku.

15. června 1548 odcházelo
na 150 osob z Litomyšle, přidali
se k nim Bydžovští, Chlumecí,
Rychnovští. Na 500 osob na šede-
sáti vozech táhlo směrem ke Klád-
sku, odtud přes Vratislav do Poz-
naně. Bratři z Brandýsa n. L. a z
Turnova je následovali o dva týd-
ny později. Celkem odešlo z Cech
kolem 800 osob. Brzy na to se
podarilo Jiříkovi Izraelovi a jeho
spoluvězňi prodlábat se dvěmi
vězení a v přestrojení projít kolem
stráží. Izrael spečoval za svým tur-
novským sborem do vyhnanství.

Správce brandýského sboru,
kněz a člen úzké rady, Jan Černý,
zůstal v Cechách. Zabýval se shle-
dáváním dokumentů k dějinám
Jednoty bratrské. Král chtěl svisj
tvrdý zákaz proti všem nepo-
hodným silám v české zemi
ospravedlnit vydáním "Akt všech
věcí které sou se mezi Ferdinandem
králem a některými osobami z sta-
vův zběhly". Jednostranné vybra-
né úřední spisy měly doložit vinu
porestaných. Sixt z Ottersdorfu
sestavil a vydal protidokumentaci:
"Akta neb knížky památné čili his-
torie oněch dvou nepokojných let
v Cechách 1546 a 1547". Bratři
cítili potřebu bránit se také

dokumentací a to nejen posledních
dvou let, nýbrž celé své minulosti.
Uvědomili si znovu důležitost své
vlastní historie. Jejich uchovávané
spisy byly zničeny při požáru v
Litomyšli v roce 1546. Bratr Jan
Černý se snažil ztracený archiv
nahradit. Jeho sbírka důležitých
dokumentů pak byla spolu s
dalšími doklady a záznamy opsána
do foliantů nazvaných "Akta
Jednota bratrské".

Jak se dářilo Bratřím ve
vyhnanství? Koncem srpna došli
vyhnanci do Toruně, kde je doho-
nil Jiřík Izrael. Přispěchal také
senior Mach Siónsky. Pokračovali
v cestě do Prus. Jejich vyslanci,
kteří je předešli, zatím pro ně
získali povolení, aby se v Prusku
usadili. Ovšem ani tam nechyběli
lidi, kteří jim nedůvěřovali. Bylo
na nich žádáno, aby se podřídili
pruskému církevnímu zřízení, je-
jich kněží aby sloužili jako luterští
faráři. Bratřím však záleželo
především na tom, aby si mohli
ponechat vlastní řády. 27. prosin-
ce 1548 se museli Bratři v Králov-
ci zodpovídat pruským teologům
ze svého učení. K této "zkoušce
víry" poslala úzká rada na přání
seniora Macha do Královce Jana
Černého. S pruskými luterány se
Bratři nakonec dohodli na způsobu
soutžit pod společnou církevní
správou. Docházelo však neustále
k novým diskusím a třenicím s
luterskými teology.

Někteří z Bratří uvázli v
Polsku. V Poznani a v Toruni
vznikly v ten čas první bratrské
sbory. Ovšem i tady museli být
Bratři první léta velmi opatrní:

scházeli se potají, ucpávali okna i dveře, aby jejich tlumený zpěv nebyl venku slyšen. Až když našli v panu Jakubovi z Ostrogu svého prvního ochránce, dařilo se jim lépe a k prvním dvěma sborům, přibývaly sbory další. Mimo jiné vznikl tehdy i německý bratrský sbor v Lešně. Duchovním rádcem exulantů, kazatelem a správcem polských sborů byl Bratr Jiřík Izrael, který v roce 1553 přesídlil z Prus do Polska a v roce 1557 se stal prvním seniorem polské větve Jednoty bratrské. Jiřík Izrael stál u kořebky polské reformace. Předešlím v Malopolsku, kde se formovaly první sbory polské reformované církve byla jeho rada hledaná. Bratři se snažili být prostředníky mezi oběma způsoby reformace - luterské a kalvínské, které se v Polsku střetaly.

Emigrace českých Bratří v roce 1548 do Pruska rozšířila vliv Jednoty bratrské za hranicemi českých zemí a připravila příznivé podmínky pro přijetí pozdější, pobělohorské bratrské emigrace v Polsku. V Lešně, kde se vedle německého bratrského sboru formoval sbor polský, přibýval v 17. století exulantský sbor český. V Lešně se pak soustředovalo vedení české Jednoty bratrské až do jejího úplného rozpuštění.

Letos na Velikonoce přijedou Zdobunovští

Někteří z nás měli příležitost zúčastnit se v roce 1997 zájezdu "Ukrajina 97", při kterém nás hostil zejména baptistický sbor ve

13

Zdobunově. Zdobunov patří do Volyňské oblasti a leží asi dvacet kilometrů jižně od města Rivne (Rovno). V letošním roce chceme na oplátku pozvat zástupce sboru k nám do České republiky. Počítáme s autobusem s 35 účastníky, který by přijel ve velikonočním období zhruba na týden až deset dnů. Hosté z Ukrajiny budou přijati v některých sborech (převážně BJB), v nichž žijí reemigranti a jejich potomci. Mezi ně mají patřit Ostrava, Suchdol nad Odrou, Šumperk, Vítkovice, přepadně i Zatec nebo Lovosice či Litoměřice. Součástí jejich pobytu budou kromě aktivní účasti na velikonočních bohoslužbách i večery ukrajinských a českých křesťanských (zejména velikonočních) písní a návštěvy vybraných památných míst české reformace a násilné rekatolizace. Pokud hosté z Ukrajiny navštíví místa, ve kterých žijete (blížíší informace budou k dispozici v konkrétních sborech), budete mít možnost živého bratrského setkání. Krytí částí nákladů na pobyt hostů se předpokládá i z projektu nazvaného **Náprtic jazyky a kulturami navzdory exilu**, který výbor sdružení připravil a přihlásil do konkurzu vyhlášeného odborem církví Ministerstva kultury ČR.

250. výročí exulantských sborů v Pruském Slezsku

Jak často připomínáme, je jedním z největších důhů sdružení **EXULANTI**, a to za celé období jeho činnosti, bližší zaměření na

pobělohorský exil po roce 1740 do oblasti tzv. Předního Slezska (Sřelnsko - Hřinsc a Poděbrady, Opolsko - Fridrichův Hřadec, Petrovice, Lubina, Kempensko - Tábora, Cernín apod.). Proto chceme dostát svému slibu z minulého roku a chceme se letos tomuto tématu věnovat dvěma akcemi, na které vás zveme.

V červnu chystáme zájezd do Sřelna

Na termín od pátku 11. do neděle 13. června 1999 připravujeme autobusový zájezd (předpokládáme jeden autobus). V pátek večer (mezi 19. a 20. hodinou bychom chtěli přijet do Hronova, kde již máme zajištěné přespání (dvoulůžkové či třílůžkové pokoje po 130,- Kč za nocleh). V sobotu 12.6. po snídani bychom jeli nejprve do Stroužného (je tam polský evangelický reformovaný sbor) a dále do okolí Syčova (Kempensko), kde bychom se zaměřili hlavně na místa, kde žili naši předkové Malý a Velký Tábora, Cernín). V této oblasti bychom také přenocovali. V neděli 13.6. ráno bychom pak jeli do Sřelna, kde bude slavnostní vzpomínkové shromáždění k 250. výročí založení sboru. Samozřejmě navštívíme i Hřinsc a "troje" Poděbrady. Po obědě bychom se vraceli zpátky do České republiky. Předpokládáme, že nezávisle na "našem" autobusu, přijedou do Sřelna dva autobusy ze západních Čech (z Kynšperka, Týř Sekera, Mariánských Lázní,

Chebu a pod.), které zde organizují sbory CČE a dále i jeden autobus ze sboru CČE v Hronově (pouze na neděli 13.6.). Zúčastníci o zájezd organizovaný prostřednictvím našeho sdružení mají možnost se přihlásit do konce března 1999 na adrese sdružení. V přihlášce uveďte možné místo svého nástupu (nejlépe některé větší město), trasu po České republice připravíme podle konkrétního zájmu a našich možností. Všem zájemcům pak do 10. května 99 zašleme přesné informace týkající se míst v autobuse, trasy, programu a úhrady nákladů. Ty předpokládáme předběžně ve výši do 700 Kč (včetně přespání v Hronově a v Polsku).

V září se sejdem na konferenci v Chebu

Výše již zmíněné události a výročí si chceme připomenout i společným setkáním v Chebu, které plánujeme na 11. a 12. září 1999 v místním sboru CČE. Předpokládáme, že našimi hosty budou i "řixdorřtři" (Nový Kolín) z Berlína. Součástí programu budou kromě bohoslužeb, přednášek, vzpomínek i společné písně (večer exulantských písní). Bude dobré, když již nyní budete na toto setkání památovat ve svém kalendáři i v přípravě příspěvku do společného programu. Podrobné informace se pak dozvíte z dalšího věstníku, který budeme rozesílat v červnu tohoto roku.

Také pro připomenutí 250. výročí českých exulantských sborů

14

v Pruském Slezsku připravili výbor sdružení projekt, nazvaný "Osudy českých evangelických emigrantů po návratu z exilu", který byl přihlášen do konkursu vypsaného Ministerstvem kultury ČR.

Současní konference v Chebu bude i pravidelná valná hromada (výroční shromáždění) sdružení.

Vzpomínka na naše zesnulé

V období od vydání našeho posledního věstníku jsme dostali zprávu o úmrtí tří našich významných členů.

Zemřel bratr Jan Holý (nar. 1913), původně z Ozeran (nědeleko Lucku na Ukrajině), žijící v Praze v Dáblicích. Ještě při naší konferenci v Lovosicích (1997) se aktivně podílel svými vzpomínkami na své děství i návrat do CSR na programu.

Zemřel bratr Josef Čáp (nar. 1920), původně z Ignácova (kousíček od Zelova), později známý jako fotograf z Mariánských Lázní. Patrně skoro každý z nás má od něj nějakou fotografii ze společných setkání v Praze, Zelové apod.

Zemřela také sestra Marie Drbalová (nar. 1948), rozená Kulhavá, manželka br. A. Drbala, člena výboru EXULIANT. Marie Drbalová se narodila v Bohemce (Ukrajina) a pocházela ze starého českého rodu pobělohorských evangelických exulantů. Od 1.9.1996 pracovala jako účetní Synodní rady CCE v Praze.

S láskou a vděčností na naše zesnulé vzpomínáme.

Dopis z Chorvatska

Jak už jsme vás informovali, navázali jsme kontakty s některými dalšími misy, kde žijí potomci českých emigrantů. Velice milou odezvou (již 3 dopisy) jsme dostali z Chorvatska, s částí Vás nyní seznámíme.

Milí bratři a sestry v Kristu, Mle mne překvapila a potěšila Vaše zásilka "Exulant". Moc Vám děkujeme za ochotu a lásku k nám, že nám hodláte i dále posílat. Bude nás to těšit a posilovat se ve vzpomínkách na to, co naši předkové obětovali pro svobodu ve víře a svobodu čtení té drabé Bible. Opouštěli vše, co jim bylo tak milé, ale slovo Boží jim bylo nade vše. Odcházeji pokojně horami a nocemi a nevěději kam, ale věděli to jediné, že je Pán s nimi a to jediné jim dávalo sílu. Dnes je to těžko si pomyslet, že by se na takovou cestu někdo odvážil. Naši předkové, prarodiče, také odcházeli z Valašska, ale to byl jiný způsob. To nebyl útek před pronásledováním, to byla cesta za chlebem vezdějším. Odcházeji z chudého Valašska před 120 roky. A je to právě velký rozdíl, že ti, co utkali pro svobodu svědomí náboženství, ti přes 300 roků si zachovali svou víru a jazyk též. Kdežto ve Slavonii za těch 120 roků mnozí opustili své vyznání a splynuli s církví samospastelnou. Dnes už jsou nás jenom malé hloučky v evangelické víře, starí zemřeli a mladí odešli do církve jiné. Bude-li to možné, rád bych

si objednal knihu Dr. Jana Fialy "Hrozná doba protireformace". Srděčně Vás zdraví a do ochrany Boží poroučí náš celý sboreček

Váš v Pánu

br. Jaroslav Škrobák

Úlety - Do země otců

"Nejspíš si z učebnic dějepisu dobře pamatujeme na kapitoly Bílá hora a třicetiletá válka. Když krvavá tažení Evroponu skončila, mocnost si rozdělily své sféry vlivu.

V husitsky smyšlejších Čechách si upevnily trůn Habsburové se svou státní ideologií - katolictvím.

Protestantům, kterých byla u nás většina, nezbylo než přijmout státem tvrdě vynucenou "duchovní obnovu", anebo se svou vírou tajně a možná navždy opustit svou vlast. Většina potomků těchto exulantů se vrátila zpět do země svých otců až po první a drhlé světové válce ..."

Takto byl na teletextu uveden 15minutový film natočený režisérem Vlastimilem Šimůnkem, který byl v lednu a únoru 1999 již 3x odvysílán na ČT2, a který se přímo týká tématiky činnosti našeho sdružení. Uvedení tohoto filmu se setkala s velmi příznivým ohlasem.

Další zprávy a informace

I nadále se zaměřujeme na "Vyhledávání, soustředování a fotokopírování dokumentů z míst,

kde žili čeští a moravští pobělohorskí exulanti". Tento tříletý projekt, připravený v minulém roce, pokračuje i letos. V rámci této činnosti pořizujeme fotokopie kronik, matrik a jiných písemných dokumentů o životě našich předků v exilu.

Trvale shromažďujeme dokumenty zaměřené na vzpomínky účastníků návratu. Děkujeme vám všem, kteří jste nám již své vzpomínky zaslali. Nadále vítáme při shromažďování vzpomínek především vaši iniciativu. Pokud o někom, kdo ještě může autentické vzpomínky připravit, víte, dejte nám vědět.

Jak nám potvrdil p. Lubomír Stejskal ml., přináší informace o aktivitách našeho sdružení několikrát ročně Rádio Evropa 2 Diana, a to v rámci své víkendové rubriky "Stane se". Stanice vysílá z Karlových Varů v pásmu VKV na kmitočtu 93,8 MHz.

Kroniku Bohemky (česká osada *s evangelickým českým sborem na Ukrajině), kterou připravil Ing. A. Drbal jsme zatím nevydali. Evidovaných zájemců máme dosud velmi málo a prosíme je o strpení.

Dr. Edita Štěrpková dokončuje novou knihu nazvanou Běh života českých exulantů v Berlíně v 18. století. Kniha obsahuje kromě podrobné historie (jistě velmi poutavě podané) i "pohledy do života českých exulantů". Vydání knihy připravuje nakladatelství Kalich, o jejím vydání a možnostech jejího zakoupení budeme podrobně informovat.

Bratr Vilém Hovorka z Krasic nám zaslal do archivu kopie několika svých dopisů (mj. i prezidiu republiky, Parlamentu ČR, ETF UK, České televizi) a také několik svých příspěvků. Děkujeme.

Rozhodně tedy nezapomente:

Přihlásit se věcas na zájezd do Střelína připravovaný na 11. až 13. června 1999. Termín přihlášek je do 31.3.99. Přihlášení zájemci budou řazeni podle termínu přihlášky.

Ve svém kalendáři si rezervovat datum pro konferenci v Chebu (11. a 12. září 1999) a připravit si příspěvek do programu.

Podle svých možností přispět na lustr do zelovského kostela resp. na činnost sdružení.

Na to, že i nadále shromáždíme vzpomínky členů sdružení a rodokmeni podle jejich pamětníků. Vzpomínky nemusí být jen v písemné formě, uvítáme i magnetofonové záznamy. Shromážděné podklady připravuje k vydání.

Pokračujeme také ve shromáždování exponátů pro budouvané muzeum v Zelově. Chceme tam shromáždit různé předměty (obrázky, kroje, nářadí, nádoby, nábytek apod.) a vůbec vše, co souviselo s životem našich předků v exilu. Můžete-li vhodným expozicím přispět, obraťte se na br. VI. Pospíšila (Kozl 12, 602 00 Brno), který tuto záležitost za výbor sdružení sleduje a opatruje.

Prakticky již tradiční informace

Máme k dispozici několik posledních výtisků sborníků ze 2. sjezdu Návrat do země otců, který se konal v září 1996 v Praze. Jedná se o velice dobru publikaci, kterou můžete získat za režijní cenu (20 Kč + poštovné). Objednat sborník lze na naší adrese.

Zájemcům o členství v našem sdružení sdělujeme, že jeho podmínkou není osobní "přítušnost" k exilu resp. návratu, ale do svých řad zverne i "sympatizanty" zajímavější se o naši činnost. K přihlášení se za člena sdružení stačí sdělit na adresu sdružení jméno a příjmení, datum narození, bydliště, příp. církevní příslušnost (sbor) a vztah k pobělohorskému exilu (např. účastník návratu, odkud, potomek, přibuzný, sympatizant apod.). Z každé přihlášky máme radost. Nově přihlášeným členům zasíláme jako odpověď poslední informační věstník. Do seznamu sympatizantů jsme si dovolili doplnit ty, kteří byli přihlášení na zářijový zájezd do Zelova a dosud mezi našimi členy ani sympatizanty nebyli.

Věstník opět pošleme všem členům sdružení, do sboru v Zelově, do Bohemky i na jiná místa v zahraničí a dále, vždy několik výtisků i do sborů ČCE a BfB s větším počtem účastníků návratu a jejich potomků. Je však i na Vás, abyste kontaktovali další možné zájemce, informovali je o činnosti sdružení a pozvali je k účasti na naší činnosti.

Knihu Dr. Jana Fialy nazvanou Hrozná doba protireformace, která je studii o nejtrůnějších aspektech rekatolizace českých zemí v 17. století, si stále můžete objednat ve Vydavatelství EMAN, Heršpice 117, 684 01 p. Slavkov. Její cena (bez poštovného) je 95,- Kč. Dr. Jan Fiala rovněž připravuje vydání jejího pokračování.

Závěrem

uvádíme příspěvek Mgr. Vlastimila Slány z Litoměřic, který nazval

Dvoji poslání exulantů

1. Vyslanci české reformace
Díky životnímu dílu historicky české náboženské emigrace, paní Dr. Edity Střítkové, dcery faráře Václava Blažka (působil ve slezském exulantském sboru v Husinci u Střelína a po návratu do vlasti v Nejdku), můžeme se zamyslet nejen nad životními osudy jednotlivých exulantů a jejich sborů, nýbrž i nad celkovou linií našeho náboženského exilu v 18.-19. století v cizině. Hromadným odchodem tajných evangelíků ze severovýchodních Čech a přilehlých krajů do Slezska, roku 1742 násilně připojeného k pruskému království králem Bedřichem II. zvaným Velikým, vyjádřil tento "ostanek" radikálního proudu české tábořské a bratrské reformace své odhodlání, nalézt a získat prostor pro své vyznávání ryzi křesťanské víry podle

Kristova evangelia - třeba v cizině. Z duchovního odkazu otců si po staletích pronásledování nekatolíků v habsburském mocnářství zachovali jen úlohy dávných evangelických vyznání a bohoslužebných řádů, jako např. vsluhování svatě Věčeře Páně podáváním chleba a kalicha všem věřícím, odmítnání bohoslužebných ceremonií a pompy, zejména však touhu po svobodném vyznávání křesťanské víry v evangelickém sboru a obci. Živé jim zůstávalo vědomí křesťanského společenství (sr. sborovost staré jednoty bratrské!), a proto v cizině usilovali - hned jak to bylo možné - o budování evangelických sborů a obcí s vlastním odpovědným a moudrým vedením. K péči o život víry také budoucí generaci patřilo organizování evangelických škol a výstavba prostých stánků zřetování Božího Slova s přilehlými příbytky pro duchovní a učitele. Kázání v rodném českém jazyce a zpěv duchovních písní, doplněných později "oživujícími zpěvy" z německého pietismu, ale i vlastní tvorbu, patřily od počátku k vědomí souvislosti s vírou otců ve vlasti, za což jim bylo svěst nejen záznam s německou církevní i světskou vrchností zvláště ve Slezsku, i když jinak nutně uznávali a respektovali zákony a řády země, do nichž se exillem uchýlili. Výjimečného posavení se v tomto ohledu dostalo českému exulantskému sboru v Zelově a okolní diaspoře, když se usnesením Vídeňského kongresu r. 1815

dostal do ruského záboru středního Polska a jehož členové tudíž požívali relativní tolerance carského režimu jako Češi a evangelici uprostřed polského katolického obyvatelstva. Proto si právě zde mohli většinouvé udržet také svůj rodný český jazyk, a to až do návratu asi poloviny osadníků do osvobozené vlasti po první světové válce r. 1923-24. Podobnou věrnost a odolnost ve své většině osvědčili i zbývající zelovští a kučovní čeští evangelici, kteří se vrátili do Čech a na Moravu po skončení 2. světové války v r. 1946, ačkoli již neměli české školy a kázání slyšeli nannozve v jazyce polském. Při dějinném ohlednutí se sluší projevit vědeckost polským spoluhobcům zelovských evangeliků, za toleranci, kterou projevovali lidu bratrského jazyka, i když jiné národnosti a jiného křesťanského vyznání.

2. Poslání exulantů i po návratu do rodné země?

Zdalo by se, že návratem českých evangelických exulantů do osvobozené vlasti byly naplněny jejich dávné tužby po svobodném vyznávání Kristova evangelia a po křesťanském způsobu života mezi krajaný. Záhy se však museli navrátitci vyrovnávat se zcela odlišným způsobem myšlení a života a se zcela odlišným obrazem vlasti, než jaký si vysnili během staletého pobytu v cizině. Především se zde setkali s lidem většinouvé zcela odlišným, který mluvil českým

jazykem. (Zelovský dialekt se směsí českých, polských, německých a ruských výrazů si první generace navrátitců za svého života udržela, nyní však, žel, nenávratně mizí, když nedošlo včas k jeho alespoň písemnému záznamu). Navíc byli exulanti ve vlasti rozmistěni českými úřady zpravidla na pomezí německých obyvatel českého pohraničí, což patrně souviselo se státní pozemkovou reformou, avšak uvedlo navrátlice do sousedství nepřítelů přátelekého. A tak se stali "Zelovští" i ve vlasti tělesem relativně cizím, i když jim naopak nesmírnou pomocí a potěšením bylo, že se mohli připojit k českým evangelickým denominacím a v nich se duchovně i správně integrovat. Také to je třeba s vědeckostí připomenout právě v roce 80. výročí sjednocení české luterské a reformované církve (1918) v církev česko-bratrskou evangelickou.

Návratem do vlasti vyzvala také otázka hospodářského zapojení exulantů do domácích struktur, což se týkalo zvláště zemědělců, jejichž byla mezi navrátitci většina. Postupem času si museli také uvědomovat svou občanskou odpovědnost za život a politické poměry ve vlasti. To nebylo snadné, poněvadž stalať zkušenost menšíny pouze trpěné v cizině a navíc apoštolské varování před "pletením se v obecné živnosti" (Ekum.př.: "Kdo se dá na vojnu, nezaplétá se do záležitostí obyčejného života, chce obsát před tím, kdo mu velí" - 2.Tim. 2.4) vedly navrátlice k pokojnému

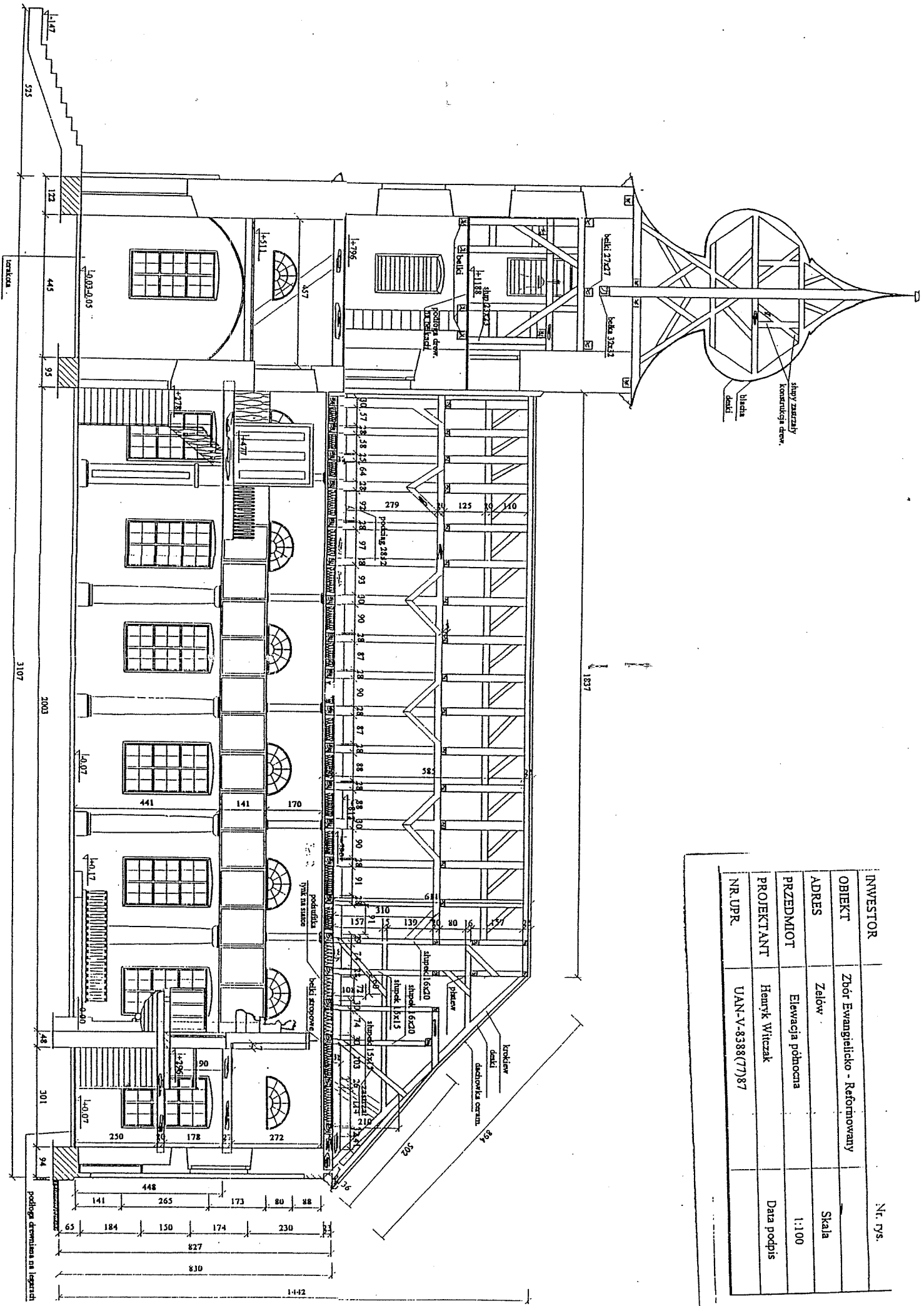
životu stranou všech sporů a na okraji většinové společnosti. Na druhé straně si bývali zelovští exulanti celkem ochotně přivlastňovali poznatky domácí i světové teologie a duchovně tak rozšířovali své obzory. Škoda jen, že mnozí z druhé generace bezvýšlenkovitě přejímali poválečné dobové módy jako správný způsob života ve vlasti... Duchovně žijící ze slyšení Božho Slova si však zachovávali ve vlasti ke všemu reformacně nekonformní přístup. Nepropadali zákorníckému moralismu, avšak usilovali o řád ve sboru a v církvi podle evangelia a v životě veřejném byli nesení při svém angažování očekáváním a vizí spasení milostí Pána Ježíše Krista. Ačkoli tvoří "Zelovští" již dávno nedílnou součást církevního společenství evangelických sborů, přece zůstává i zde jejich poslání zachovat si reformacní odstup a nahléd k současnému dění při současném vytváření osobním nasazením pro věc humanitu a pravé demokracie uprostřed českého národa - jako kvas a zrnno hořčičné... Po přejítí dvojí okupace a totality - nacistické a komunistické - si věřící exulant musí uvědomit, že stáhnutím se do jakési "vnitřní emigrace", byl křesťanský motivovaný, nic ze současných problémů české spo-

lečnosti nevyřeší, ale naopak absencí od politické a hospodářské odpovědnosti upadá, ať chce, či nechce do spoluviny na bujících zlořádách vlastní české proveniencce, za než jsme před Bohem a t.č. i před křesťanský smyšlejší částí Evropy, do níž máme vstoupit, odpovědní. Přijímat odpovědnost za život a osudy českého národa a tedy občanský a politický se angažovat neznamená slepě přijímat vše, co se jako politika označuje, zvláště nikoli onen absurdní způsob stranického politikaření, který lze přirovnat ke stylu "fotbalistů, vzájemně se okopávajících uprostřed, místo aby táhli na branku" - obecného dobra a kladného cíle! Integrace neznamená anonymní splynutí s většinovými trendy a.. módními doby, nýbrž pozitivní účast na reálném řešení otázek doby z hlediska poslání Kristova lidu a "pro lásku bližních". Hledat vhodné způsoby této křesťanské angažovanosti v křesťanské angažovanosti je úkolem jak evangelické církve, tak i jednotlivých křesťanů, vyznávajících víru v Boží záměr zachránny člověka, lidí i všeho stvoření, vykoupený dílem Pána Ježíše Krista.

S přáním všeho dobrého
výbor sdružení, Praha, únor 1999

Vydává občanské sdružení EXULANT výhradně pro potřebu svých členů. Neprondejné. Adresa sdružení: Jungmannova 9 - Husův dům, 111 21 Praha 1 - Nové Město, Česká republika

INWESTOR			Nr. D/S.
OBIEKT	Zbor Ewangelicko - Reformowany		
ADRES	Zelów		Skala
PRZEDMIOT	Elewacja północna		1:100
PROJEKTANT	Henryk Witczak		Data podpis
NR UPR	UAN-V-8388(7)87		

PRZEKRÓJ PODŁUŻNY